

## Lietuvos mokinių pasiekimai tarptautiniuose IEA TIMSS ir OECD PISA tyrimuose – esama situacija ir perspektyva

**Kokie asocijuotų organizacijų įsipareigojimai gerinant mokinių pasiekimus?**

**Kokios bendros nacionalinių institucijų ir asocijuotų organizacijų veiklos gerintų mokinių pasiekimus?**

Grupė / moderatoriai	Siūlymai
<p><b>1 grupė. Mokyklos vidaus tvarka ir mokyklos kultūra</b>                      Evaldas Bakonis, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros Švietimo politikos analizės skyriaus vedėjas                      Sandra Balevičienė, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros Švietimo politikos analizės skyriaus metodininkė</p>	<p><b>1 A grupė. Mokyklos vidaus tvarkos ir mokyklos kultūros įtaka mokinių pasiekimų gerinimui</b>                      Grupė nutarė, kad joks vidaus tvarkos taisyklių tobulinimas, siekiant išvengti pamokų praleidinėjimo ar vėlavimo į pamokas, neduos laukiamo efekto, jei nebus SUSITARIMŲ, laisvanoriškų ĮSIPAREIGOJIMŲ mokyklos bendruomenės viduje. Tik tai, dėl ko SUSITARTA, gali būti SAĖMONINGAI laikomasi. Vidinė motyvacija svarbiau nei išorinė motyvacija.                      Iš 15 rodiklių, kurie priskiriami mokyklos kultūros sričiai, grupė balsuodama išskyrė tris rodiklius ir priėmė tokius pasiūlymus:  <b>BENDRUOMENĖS SANTYKIAI.</b>                      Įvairūs mokymai, seminarai, ypač susiję su visos mokyklos bendruomenės reikalais (strateginis planavimas, komandinis darbas, ugdymo kokybė, ...) turi ir būti organizuojami visos bendruomenės komandai – mokinių, tėvų, administracijos, pedagoginio ir kito personalo atstovams kartu.  <b>ASMENYBĖS RAIDOS LŪKESČIAI.</b>                      Asmenybės raidos stebėjimą vykdyti sutelktomis pastangomis. Trūkstant specialistų komandos jėgų, įtraukti ir savanorius iš tėvų (globėjų).  <b>MOKYMOŠI PASIEKIMŲ LŪKESČIAI.</b>                      Nepradėti naujos programos (jos pakopos) turinio realizavimo, prieš tai nesudarius kiekvieno mokinio individualių (lūkesčių) planų. Tam programos pradžioje skirti pamokas iš bendro ugdymo srities ar dalyko pamokų skaičiaus.  <b>1 B grupė</b>                      Grupėje buvo diskutuota apie mokyklos vidaus tvarką ir su ja susijusias problemas – mokinių vėlavimą į pamokas, pamokų praleidinėjimą. Grupėje atkreiptas dėmesys, kad neretai mokyklose jų vidaus tvarkos taisyklės egzistuoja sau, o bendruomenės nariai gyvena sau, kitaip tariant mokyklos bendruomenės nariai pažeidinėja minėtas taisykles.                      Todėl grupė <b>nutarė</b>, kad mokyklos vidaus tvarkos taisyklės tik tada gyvens realiaame mokyklos gyvenime, jei į susitarimus dėl jų bus įtraukiami visi mokyklos bendruomenės nariai (mokyklos administracija, mokytojai, mokiniai, tėvai ir kt.). Šie susitarimai turėtų vesti į tam tikros sistemos mokykloje sukūrimą ir jos funkcionavimo užtikrinimą.  <b>Dėl vėlavimo į pamokas ir pamokų praleidinėjimo problemos sprendimo grupė siūlo:</b>                      I. Du kartus į metus vertinti mokinių elgesį, už kurį atsakomybę turėtų prisiimti ir tėvai.                      II. <b>Inicijuoti mokyklos su tėvais sutarčių atnaujinimą</b>, įtraukiant tėvų atsakomybę už vaiko elgesį.                      III. Galima būtų vertinti ir mokytojų elgesį pamokose (pavyzdžiui, vieną kartą per metus apklausiant mokinius ar net ir tėvus).                      IV. Jei tėvai ugdymo proceso metu vaiką pasiima su savimi atostogų, tai mokykla, visų pirma, informuoja tėvus dėl vykdomų pažeidimų, tačiau pasiūlo <b>kaip išeitį abiem pusėms extra atostogas</b>, kurių metu už vaiko mokymąsi ir pasiektus rezultatus visą</p>

	<p>atsakomybę prisiima tėvai. Mokykla aprūpina mokinių mokymosi medžiaga ir užduotimis, o mokinys po atostogų atsiskaito juos mokantiems mokytojams už atostogų metu išeitą kurso dalį. Mokykla informuoja tėvus apie atsiskaitymo rezultatus.</p> <p>V. <b>Inicijuoti įstatymų pataisas dėl informacijos apie mokinio praleistas pamokas viešinimo.</b></p> <p>VI. <b>Sukurti svetainę, kurioje pedagogai galėtų rasti pagrindinius mokyklos darbą reglamentuojančius įstatymus, o taip pat galėtų gauti konsultacinę pagalbą tam tikrais teisiniais klausimais.</b></p> <p>VII. Stiprinti švietimo pagalbą mokyklose: didinti socialinių pedagogų, psichologų, mokytojų padėjėjų ir kt. skaičių.</p>
<p><b>2 grupė. Psichologiniai veiksniai ir mokinių pasiekimai.</b></p> <p><b>2 A gr.</b>– Remigijus Auškelis, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro Psichologijos skyriaus psichologas</p> <p><b>2 B gr.</b> – Aida Šimelionienė, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro Psichologijos skyriaus psichologė</p>	<p>Pakreipti diskusiją šia linkme mūsų pogrupyje nepasisekė. Dalyviai atsakė, kad asociacijos (pvz. mokytojų profsąjungos) kelia sau kitus uždavinius, kuriuos sprendžiant labai tikėtina, kad ir mokinių pasiekimai gerės, tačiau specialių išpareigojimų jie negali prisiimti. Pažymėta, kad apgynus mokytojo teises, jo savijauta geresnė, motyvacija dirbti didesnė, tikėtina, kad ir darbo kokybė geresnė, o tai pagerins ir mokinių pasiekimus.</p> <p>O individualiai mokytojai visą laiką dirba taip, kad mokinių pasiekimai būtų geri, bet tai priklauso nuo mokytojų pasirengimo, jo asmeninių savybių ir pan. Tikslinga kalbėti apie pagalbą mokyklai ir mokytojui. Apie tai daugiausia ir buvo diskutuojama.</p> <p><b><u>2 A grupė</u></b></p> <p>1. <b><u>Kas tobulintina mokyklose ir švietime nacionaliniu lygmeniu?</u></b></p> <p>Pagrindinė diskusijos mintis – <b>vidinės mokinio motyvacijos didinimas</b>. Kaip to siekti?</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b><u>Mokymosi (žinių) kaip vertybės suvokimas.</u></b> Vaikai dažnai nesuvokia, kad žinios ir įgūdžiai yra vertybė. Todėl mokyklose reikia daugiau diskutuoti apie mokymosi prasmę, apie įgyjamų žinių vertę. Reikia siekti, kad diskusijose aktyviai dalyvautų visi mokiniai. Ir ne tik mokiniai, bet ir tėvai. Tik tos mintys, kurias generuoja ir išsako patys mokiniai, tampa jų pačių nuomone (nuostatomis) ir turi vertę. Tai reiškia, kad mokytojai turi ne tik patys dažniau kalbėti apie mokymosi prasmę, bet ir siekti, kad kalbama būtų ne monologu, o apie tai būtų diskutuojama su mokiniais. Tėvų įtraukimas labai svarbus. Jei tėvai galvoja tik apie vaiko pažymius, bet nemąsto, kodėl jie tokie, nesugebės tinkamai motyvuoti savo vaikų.</li> </ul> <p><u>Būtina daugiau dirbti su tėvais, kad tėvai pirmiausia suvoktų mokymąsi kaip vertybę. Tačiau mokytojai dažnai nepasirengę tinkamai dirbti su tėvais. Su tėvais kalbama pamokančiu, reikliu tonu ir pan. Todėl reikėtų mokytojams padėti, reikėtų tokių mokymų mokytojams....</u></p> <p>Kai mokiniai suvokia mokymosi prasmę, vidinė motyvacija mokytis žymiai išauga.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b><u>Kontrolė ir vertinimas.</u></b> Šiuo metu švietimo sistemoje akcentuojamos įvairios pasiekimų įvertinimų formos (testai, kontroliniai, egzaminai), kurios reikalingos kaip pasitikrinimo priemonė, o mokinio atžvilgiu turi veikti kaip išorinio motyvavimo priemonės. Tačiau kiek tai tai veiksminga? Jei mokinio vidinė motyvacija silpna, šios priemonės nepakankamai veiksmingos. Mokyklos labai rūpinasi įvaizdžiu, reitingais. Tai pasiekama per programų reikalavimų įgyvendinimą, (TIMSS tyrimas rodo gerus rodiklius), bet mokinys turi būti rengiamas gyvenimui, o ne tik egzaminams.</li> </ul>

Diskusijos dalyviai išsakė nuomonę (siūlymą) mažinti išorinės kontrolės svarbą, o skirti daugiau dėmesio mokinio savikontrolei, sudaryti galimybę išsikelti sau tikslus ir jų siekti, suteikti daugiau galimybių (laisvės) mokiniui rinktis, o mokytojui įvairiau dirbti, neverčiant griežtai laikytis programos. Reikia laisvesnių standartų, - tada mokytojas galės kūrybiškiau dirbti. Tikslus turėtų išsikelti mokinys, kartu dalyvaujant mokytojams ir tėvams.

- **Stiprinti mokinio tikėjimą savo įėgomis.** To galima siekti labiau akcentuojant vaiko pažangą, o ne atitikimą standartiniam lygiui. Mokytojai neturi akcentuoti nesėkmės, nesugebėjimo, neišmokimo, o labiau išsiaiškinti, kodėl mokinys nesuprato, kodėl neišmoko.

Kalbant apie sėkmę ji buvo palyginta su laimės sąvoka. Sėkmė - tai nebūtinai labai geras balas. Sėkmė tai mokinio suvokta pažanga, pasitenkinimas, kad kažko išmoko, sužinojo.

SMM veiklos strateginė kryptis - kiekvieno mokinio individuali sėkmė (nematuojant atitikimu vienam standartui). Bet tai neturi likti tik bendru paraginimu.

Būtina apgalvoti ir parengti konkrečių žingsnių planą, kaip mokyklos galėtų tai įgyvendinti. Tam turi tarnauti ir lankstesnė vertinimo sistema. Reikalingi pokyčiai vertinimo sistemoje. Labiau atsiriboti nuo akademinų pasiekimų vertinimo, o vertinti pastangas ir pažangą.

- **Mokinių psichologinė savijauta.** Mokinys kuriam mokykloje nejauku, kurioje jis bijo savo bendraamžių ar vyresniųjų pašaipų, o kartais net smurto, negali gerai mokytis. Būtina kova su patyčiomis įvairiuose lygiuose. Reikia mokytis pastebėti patyčias ir žinoti, kaip tinkamai į jas reaguoti. Dažnai mokytojai nenori pastebėti patyčių, nes nežino, ką toliau daryti. Nėra mokyklose sistemos, ką ir kaip mokytojas turi daryti, iš kur sulaukti pagalbos susidūrus su tokiais atvejais. Nors ir suprantama, kad tai problema, bet neužtenka dėmesio (susirūpinimo) jos sprendimui.

Pažymėtina, kad ir patys mokytojai, nevengia pašiepti mokinių. (Deja toks mūsų kultūrinis lygis, kad patys nepastebime jog žeminame kitus). Be pagalbos mokyklai, be gerų programų patyčių problemą sunku būtų išspręsti.

**Neobjektyvumas mokinio atžvilgiu.** Kartais mokytojai vienus labiau myli, o kitų nemėgsta. To reikia mokytis išvengti. Taip pat čia galimi ir tam tikros korupcijos atvejai kai padidinamas pažymys įtakingų tėvų arba draugų vaikams. Bet kaip su tuo kovoti diskusijose nebespėjome aptarti.

## **2 B grupė**

### **Darbo kryptys:**

**1. Pagalba žemesnio SEK mokiniams.** Viena iš mokinių grupių, kuri turi mokymosi motyvacijos, žemų aspiracijų, menkų tėvų lūkesčių, žemesniu savės vertinimu ne tik mokymosi srityje, yra mokiniai, augantys nepalankioje aplinkoje. Todėl labai svarbu plėsti socialinių pedagogų kompetencijas ir socialinę pagalbą mokiniams ir jų šeimoms, nes tik išsprendus socialines šių vaikų problemas, galima būtų kalbėti ir siekti jų mokymosi motyvacijos ir geresnių mokymosi pasiekimų.

**2. Vaikų mokymosi motyvacijos skatinimui skirti daugiau mokymosi ne mokyklos aplinkose, bendradarbiauti su kitomis ministerijomis, vykdyti bendrus projektus** (pvz pilietinio ugdymo (Krašto apsaugos ministerija) aplinkosaugos projektus (Aplinkos pasaugos ministerija) ir pan.

	<p><b>3. Skatinti mokytojus pateikti ir skirti laiko žinių pritaikomumui realiame gyvenime</b> bei praktikoje, nes pvz gali mokėti Pitagoro teoremą, o nesuprasti, kaip ją pritaikyti realiame gyvenime.</p> <p><b>4. Mokant mokinius subalansuoti kognityvinį, emocinį socialinį ir fizinį ugdymą, ieškoti jų dermės ugdant mokinius</b> (šiuo metu daugiau akcentuojamos žinios, IQ ir pan.).</p> <p><b>5. Mokinių priklausymo mokyklai jausmas ypatingai stipriai susijęs su:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) gerais mokytojų ir mokinių santykiais;</li> <li>2) savanoriška veikla ( pagalba seneliais, globa ir pan.) Veiklos, kurios skatina konkuruoti ( konkursai, užklasinė veikla) tokio poveikio neturi. Daugiau dėmesio skirti šioms vaikų veikloms mokykloje.</li> <li>3). <b>Vykdyti tėvų švietimą/ sklaidą/ informuoti</b> tėvų požiūrio, vertybių, lūkesčių, pagalbos mokantis ir pan. svarbą ir reikšmę vaikų mokymosi pasiekimams. Tėvų grupės (mokymai, informacija) svarbi ne tik žemesnio SEK, bet ir įvairaus SEK tėvams.</li> <li>5). <b>Keisti ne tik vertinimą, bet ir tėvų bei mokytojų požiūrį į tai, kas yra vaiko pasiekimai, individuali pažanga</b>, pvz. ieškoti pusiausvyros siekiant aukštų mokymosi mokymosi pasiekimų ir vaiko savijautos mokantis. Pvz. kas yra geriau (labai geri vaiko pažymiai, bet prastesnė vaiko savijauta, ar geresnė vaiko sveikata ir savijauta, bet ne tokie geri mokymosi pasiekimai).</li> </ol>
<p><b>3 grupė</b> <b>Ugdymo programos ir pasiekimų lygiai.</b> <b>3 A gr.</b>– Laima Jankauskienė, Ikmokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vedėja <b>3 B gr.</b> – dr. Loreta Statauskienė, Ugdymo plėtotės centro Ugdymo turinio skyriaus vedėja <b>3 C gr.</b> Šarūnas Gerulaitis, Ugdymo plėtotės centro Socialinių mokslų, Dorinio ugdymo ir kūno kultūros poskyrio vedėjas <b>3 D gr.</b>– prof. dr. Loreta Žadeikaitė, Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vedėja</p>	<p><b>3 A grupė.</b> Asociacijos norėtų aktyviai dalyvauti ir diskutuojant, ir atnaujinant bendrąsias programas, ir jas išbandant;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jų manymu (jos siūlo) galutinį BP variantą suderinti su asociacijomis – tai būtų praktikų įsipareigojimas, jų sutarimas ir pritarimas, kad parengtos BP yra tinkamos praktikams ir turiniu, ir forma;</li> <li>• Asociacijos siūlo savo paslaugas, atnaujinat ugdymo turinį, teikti gerosios praktinės patirties pavyzdžius;</li> <li>• Atnaujinant UT kviečiama daugiau dėmesio skirti ir horizontaliai, ir vertikalčiai programų dermei;</li> <li>• Atnaujinat BP siūloma visiems susitarti kokios turėtų būti BP, kad praktikams būtų suprantamos, neperkrautos, patogios naudotis. Aktualizuoti BP, kad pagrindinį dokumentą, nacionalinio lygmens susitarimą, kuriuo turėtų vadovautis visi pedagogai;</li> <li>• Kai kurie nariai abejoja dėl detalesnio pasiekimų lygmenų aprašymo (pvz. jeigu vietoj 3 atsirastų 5 ar 6). Jų manymu „lygiai“ pedagogams iki šiol yra „kietas riešutėlis“, todėl tai atneš dar daugiau painiavos praktikams;</li> <li>• Siūloma galvoti apie „visos dienos“ mokyklą. Konkrečiu atveju būtų svarbu pateikti pavyzdžius, siūlymus, kaip „turinio ir organizavimo prasme“ prasingiausia būtų organizuoti ugdymą visą dieną;</li> <li>• Asociacijos atkreipia dėmesį, kad kai kurie renginiai yra „pliusiukui“, kai imituojama partnerystė. Jų siūlymas - renginių/tarimosi galėtų būti mažiau, bet prasmingesnių, kad būtų jų tęstinumas, grįžtamasis ryšys ir t.t.;</li> <li>• BP pradėti diegti tik parengus „lydinčiąją medžiagą, užduotis ir kt.“, supažindinus mokytojus su naujienomis, svarbiausiais pokyčiais, aktyviai organizuojant pedagogų mokymus;</li> </ul> <p><b>3 B grupė</b> <b><u>Kokie asocijuotų organizacijų įsipareigojimai gerinant mokinių pasiekimus?</u></b></p> <p><b>Reikia sutarti, kuo remiamės</b>, sprenddami, ar mūsų (Lietuvos) mokinių pasiekimai yra nepakankamai geri:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>a. remiamės PISA;</li> </ol>

- b. TIMSS tyrimais;
- c. ...?

- **Reikia visiems vienodai įvardinti, kokios to priežastys:**
  - a. SEK
  - b. Vėlavimai
  - c. Berniukų/mergaičių skirtumai
- Klausimas: Ar pakanka atliktų analizių? Gal asociacijos galėtų **paremti žinojimą savo atliktais tyrimais**
- Ir šiems **klausimams** (SEK, vėlavimai, bern./merg. skirtumai) **spręsti asociacijose teikti siūlymus;**
- Skleisti / dalintis gerąja patirtimi (degančių aistra mokytojų pavyzdžiai);
- **Svarbu UT atnaujinimui:**
  - a. **išryškinti ir įprasminti vertybinio pamato svarbą:**
    - i. kultūrinio;
    - ii. pamatinės vertybės;
    - iii. socialiniai gebėjimai;
    - iv. emocinis intelektas;
    - v. skaitmeninis raštingumas;
  - b. kad **kompetencijos** būtų derinamos **su dalyku;**
  - c. atsirastų **edukacinių žaidimų įgalinimas;**

**Kokios bendros nacionalinių institucijų ir asocijuotų organizacijų veiklos gerintų mokinių pasiekimus?**

1. Problema: ne visos aukštosios mokyklos/ universitetai (socialiniai partneriai) žino, kokios asociacijų funkcijos ir galimybės; reikia daugiau bendrauti;
2. Tęsti geros partnerystės patirtis:
  - a. bendradarbiavimas STEM klausimais;
  - b. bendradarbiavimas su UPC, su universitetais
  - c. dalyvavimas UPC, ŠMM organizuojamuose projektuose
  - d. kai klausiama ir atsižvelgiama į asociacijų nuomonę (neimituojama)
  - e. kai mokytojai išsako, kokios pagalbos reikia (dėl BP įgyvendinimo, dėl vadovėlių)
  - f. kai vyksta grįžtamasis ryšys
3. Problema: neaiškus santykis su leidyklomis. Asociacijos norėtų:
  - a. Teikti siūlymus
  - b. Inicijuoti veiklas
  - c. Siūlyti pažangius specialistus
4. Mokytojų rengimui reikia siūlyti rengti vieną mokytoją pagrindiniam ugdymui (kaip pradinėse klasėse), tik tada UT mokiniui galima bus pateikti integraliai;
5. Galvoti apie mokytojų atestacijos nuostatų keitimą: niekas nenori dirbti be atlyginimo

6. Svarbu UT atnaujinimui su asociacijomis, ŠMM, UPC:
  - a. susitarti dėl mokinių pasiekimų SAMPRATOS;
  - b. BP turi būti suvokiamos visiems mokytojams, visoms asociacijoms.

### **3 C grupė**

Grupėje buvo diskutuota dviem klausimais: *Kokie asociacijų organizacijų įsipareigojimai gerinant mokinių pasiekimus? Kokios bendros nacionalinių institucijų ir asociacijų organizacijų veiklos gerintų mokinių pasiekimus?*

Siunčiu apibendrintą dalyvių kalbėjimą:

- Mokytojų asociacijos organizuoja įvairius renginius, kurių metų yra paliečiami vertinimo klausimai.
- Visa svarbi informacija yra viešinama dalyko *asociacijų* tinklapiuose arba susitikimo metu su asociacijų nariais (per metinius renginius, seminarus arba individualiai).
- Kasmet vykdomos mokytojų apklausos: *Ko trūksta? Ką reikia keisti? Ko trūksta?* Tačiau konkrečių mokinių pasiekimų pamatavimų nevykdo (kalbėjo geografijos mokytojo asocijuos atstovas).
- Rengiant įvairių konkursų ir olimpiadų užduotis remiamasi PISO tyrimo aprašais, užduočių pavydžiais. Stengiamasi, kad užduotys būtų daugiau orientuotos į aukštesniųjų mąstymo gebėjimų tikrinimą (kalbėjo filosofijos, etikos, chemijos asociacijos atstovai).
- Vienareikšmiškai visi pasisakė, kad reikalinga kelti mokytojų dalykinę kompetenciją. Reikalingi prasmingi, ilgalaikiai su giluminiu mokymu mokytojų kvalifikacijos kursai.
- Kalbėta, kad daliai mokytojų aprašyti IEA TIMSS ir OECD PISA pasiekimų lygmenys, užduotys ir jų supratimas yra dar iššūkis. Argumentuoja tuo, kad aukščiausio lygio užduotis nevysi mokytojai gali išspręsti (to ir nemoko mokinių).
- Labai svarbus mokyklos aprūpinimas įvairiomis priemonėmis, todėl reikalingą stiprinti laboratorijas, aprūpinimą įvairiomis priemonėmis.
- Stiprinti vadovėlių vertinimą (ypač dalykinę pusę) ir stengtis, kad vadovėliuose rastųsi tokio tipo užduočių kaip tarptautiniuose tyrimuose. Taip pat, reikia stengtis (vadovėlių autoriams ir jų vertintojams), kad vadovėliuose liktų kuo mažiau dalykinių klaidų.
- Inicijuoti mokslininkus rašyti IEA TIMSS ir OECD PISA antrines analizes, organizuoti gretutinius tyrimus ir priimti duomenimis grįstus tolimesnius sprendimus.
- Peržiūrėti bendrąsias programas, nes: jos jau yra kai kurias aspektais pasenusios; stiprinti didesnę tarpdalykinę dermę, ypač mažinti atotrūkį tarp tos pačios srities dalykų; mažinti programų skaičių (viena programa, o ne dvi – Bendroji ir standartizuotų testų). Būtina į Bendrųjų programų atnaujinimą įtraukti ir asociacijų atstovus.
- Yra susikūrę daug įvairių mokytojų asociacijų, jos veikia gana individualiai, per mažai bendrauja. Taip jau yra, kad tas pats mokytojas, gali priklausyti kelioms asociacijoms ir gaunasi „išsiderinimas“. Siūlymas jungtis asociacijoms į mažesnes grupes, artimas pagal dalykus ir taip kartu planuoti dalį veiklų.

- Mokytojų asociacijos yra susibūrusios į vieną bendrą tinklą (paminėta, kad jų yra 18). Šio tinklo dalyviai (keli atstovai nuo asociacijos) yra parengę 8 klausimus ir juos perdavė ŠMM. Tarp tų 8 klausimų yra įtrauktą ir apie mokinių pasiekimus, jų gerinimą. Tačiau dar iki šiol ne buvo jokios iniciatyvos iš ŠMM aptarti šiuos klausimus.

**3 D grupė. Kokie asociacijų įsipareigojimai gerinant mokinių pasiekimus? (Pastaba: į klausimą atsakoma iš dalies)**

- Kai eina kalba apie ugdymo turinio atnaujinimą, reikia kalbėti apie turinio kūrimo profesionalumą. Asociacijos negalėtų rengti ugdymo turinio, bet galėtų pasakyti savo nuomonę apie ugdymo turinio projektus – juos vertinti.
- Problema susiklosčiusi Lietuvoje tokia: neturime institucijos, kuri atsakinga profesionaliai kurti ugdymo turinį, neapdairu būtų patikėti ugdymo turinio kūrimą bet kam, taip pat ir asociacijoms.
- Mokytojų asociacijos galėtų kompetentingai padėti mokykloms, mokytojams atsirinkti tinkamą ugdymo turinį iš pasiūlos gausos, ypač iš verslo struktūrų kuriamo skaitmeninio turinio; šiuo metu ugdymo turinio prikurta daug, jis chaotiškas, asociacijos galėtų imtis turinio ekspertavimo (tai buvo veikiau siūlymas asociacijoms, bet ne jų įsipareigojimas).
- Informatikų asociacijai rūpi informatinio mąstymo gerinimas. Parašyta programa. Asociacija siūlytų informatiką labiau integruoti į matematiką.

**Kokios bendros nacionalinių institucijų ir asociacijų organizacijų veiklos gerintų mokinių pasiekimus?**

- Asociacijos gali būti kuriamo turinio išoriniai ekspertai. Yra už ugdymo turinį atsakinga institucija – Ugdymo plėtotės centras. Ta institucija turi sukurti projektus, teikti išoriniams ekspertams – jais gali būti asociacijos.
- Turinio atnaujinimo grupės gali būti sudarytos platesnės: nedidelė sudaryta grupė rašo, platesnė grupė (pastovi) dalyvauja aptariant, teikia siūlymus. Grupės sudarytinės pagal ugdymo turinio sritis.
- Jei UPC nėra visų ugdymo sričių profesionalių turinio kūrėjų, reiktų vykdomų projektų pagrindu sudaryti kompetentingų asmenų – mokytojų, mokslininkų grupes toms programoms parengti; pirmiausia rengti turi tie, kam priskirtos tokios pareigybinės funkcijos;
- Naujos ar atnaujintos ugdymo turinio programos turi būti ekspertuojamos mokyklose, atliekami tarpuniversitetiniai programų taikymo mokyklose tyrimai;

**Pastabos, kokios turėtų būti bendrosios programos:**

- To paties dalyko kelios skirtingos programos (bendroji programa, standartizuota programa, egzamino programa) – ydingas dalykas;
- Sukonkretinti bendrųjų programų turinį, tekstas turi būti ne toks abstraktus, kokie yra dabar. Mokytojams programų tekstas per sudėtingas, dėl to jie programa retai naudojami, dirba „pagal vadovėlius“.
- Programa turi būti parašyta taip, kad ir tėvai suprastų, ko, kodėl, kaip jų vaikai mokomi, taigi supaprastinti.
- Galbūt laikytis kitų šalių patirties – yra programa mokytojams, yra programa tėvams, skiriasi sudėtingumo variantai.
- Susitarti ir dėl programose teikiamo turinio sudėtingumo, derintis prie vaiko gebėjimo suvokti, amžiaus tarpinių ypatumų, neperkrauti per sudėtinga informacija. Kol kas programų sudėtingumas – pragaištis.
- Programa orientuojama į skirtingus mokinių lygmenis, ne vienodas turinys visiems. Formuluoti skirtingus pasiekimų lygmenis, juos aprašyti.

- Subalansuoti programose teoriją ir praktiką, laiką (epochų atitiktį: pvz., renesansas nagrinėjamas ir istorijoje, ir literatūroje, ir menuose maždaug tuo pačiu metu, tai būtų pagrindas integravimui, informacijos nesikartojimui).

**Visos 3 grupės (4 pogrūpių) subendrinti siūlymai:**

**1 klausimas. Kokie asociacijų išpareigojimai gerinant mokinių pasiekimus? (Pastaba: į klausimą atsakoma iš dalies)**

1. Į visas ugdymo turinio atnaujinimo grupes įtraukti asociacijų atstovus – taip jos taps aktyviais ugdymo turinio atnaujinimo dalyviais.
2. Asociacijos gali būti kuriamo turinio išoriniai ekspertai.
3. Parengtas paskutinis (galutinis) BP projektas gali būti patvirtintas tik suderinus su asociacijomis – taip asociacijos prisiims atsakomybę už BP.
4. Asociacijos gali prisidėti organizuojant tyrimus.
5. Asociacijos gali prisidėti prie turinio peržiūrėjimo.
6. Asociacijos gali skleisti gerą patirtį mokyklose, asociacijose (seminarai, konferencijos ir pan.).
7. Asociacijos gali dirbti su savo nariais mokytojais keisdamos jų nuostatas.
8. Asociacijos gali lygiavertiškai dalyvauti mokytojų kompetencijų tobulinime švietimo centruose ir savarankiškai, nes turi visą informaciją apie savo mokytojus; nesureikšminti verslo struktūrą organizuojamo kompetencijų tobulinimo.
9. Mokslininkai turi dalyvauti atnaujinant ugdymo turinį nuo pat pradžios – idėjų generavimo.

**2 klausimas. Kokios bendros nacionalinių institucijų ir asociacijų organizacijų veiklos gerintų mokinių pasiekimus?**

1. Ne imituoti dialogą o dalyvauti dialoge siekiant rezultato. Dialogas: tarp asociacijų, asociacijų ir ministerijos, UPC, NEC ir t.t.
2. Švietimo centrų bendradarbiavimas su asociacijomis.
3. Asociacijų susikalbėjimas tarpusavyje, su nacionalinio lygmens institucijomis: ekstensyvų bendravimą keisti sisteminiu (kol kas bendravimas toks: asociacijos siūlo, ŠMM išklauso ir nereaguoja, dėl to asociacijos neturi svorio).
4. Siūloma pačių asociacijų veiklą „inventorizacija“: kokios asociacijos yra, kas ką veikia, su kuo bendradarbiauja.

**Siūlymai dėl ugdymo turinio**

1. To paties dalyko kelios skirtingos programos (bendroji programa, standartizuota programa, egzamino programa) – ydingas dalykas, jo reikia atsisakyti;
2. Susitarti ir dėl programose teikiamo turinio sudėtingumo, derintis prie vaiko gebėjimo suvokti, amžiaus tarpsnių ypatumų, neperkrauti per sudėtinga informacija.
3. Turinys per platus, nekonkretus (tuo tarpu pasaulyje siaurinamas).
4. Susitarti dėl pasiekimų lygmenų, juos aprašyti.
5. Programoms – aiškumo, paprastumo; jose vartojamos sąvokos (tarp jų – ir pasiekimų) išdiskutuojamos, kad būtų visų vienodai suprantamos.
6. Prieš įgyvendinimą visose mokyklose programas ekspertuoti pilotinėse mokyklose.
7. Ugdymo programas įgyvendinti mokyklose tik tuomet, kai parengta visa įgyvendinimui reikalinga medžiaga.



<p><b>4 grupė. Lytis ir mokinių pasiekimai.</b>          Vilma Bačkiūtė, Pedagogų veiklos skyriaus vedėja</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Orientuotis į mokinių įvairovę → kiekvieno vaiko individualių poreikių pripažinimas;</li> <li>• Išanalizuoti/ išsiaiškinti berniukų ir mergaičių skirtingų pasiekimų <u>priežastis, veiksnius</u>;</li> <li>• Universali ugdymo(si) aplinka</li> </ul>
<p><b>Darbo grupių įžvalgos dėl mokinių pasiekimų gerinimo</b> (apibendrinama pagal 4 tematinis pristatymus )</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li><b>1. Mokyklos vidaus tvarka ir mokyklos kultūra:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bendri mokyklos bendruomenės tikslai (mokinių savivaldos, tėvų įtraukimas formuojant tikslus);</li> <li>• Mokinių elgesio vertinimas;</li> <li>• Tėvų asmeninė atsakomybė už mokinių pasiekimus (sutartyje tarp tėvų ir mokyklos aiškiai įvardyti, pavyzdžiui, kad tėvai privalo užtikrinti, kad vaikas į mokyklą atvyks laiku);</li> <li>• Švietimo pagalbos stiprinimas (mokytojo padėjėjų skaičiaus didinimas);</li> </ul> </li> <li><b>2. Psichologiniai veiksniai ir mokinių pasiekimai:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Išgryninti mokyklos funkciją/misiją → bendri mokyklos bendruomenės tikslai (susitariama dėl mokinių pasiekimų gerinimo kaip tikslo; taip pat bendrų tėvų ir mokyklos <u>lūkesčių</u> dėl mokinių pasiekimų);</li> <li>• Neformalaus užimtumo plėtra (<u>savanorystė</u> kaip vienas iš esminių statistiškai reikšmingų veiksnių aukštesniems mokinių pasiekimams);</li> <li>• Patyčių netoleravimas (reikalinga ne tik patyčių prevencija, bet ir patyčių intervencija; tėvų, mokytojų, administracijos nuostatų keitimas patyčių atžvilgiu);</li> <li>• Mokyklos bendruomeniškumo skatinimas (teigiami mokinių ir pedagogų santykiai turi statistiškai reikšmingą poveikį mokinių pasiekimams; tolerancija („etikečių“ ne klįjavimas skirtingoms mokinių grupėms); <u>pedagogų kompetencijos</u> dirbti su skirtingų poreikių, socio-ekonominių grupių mokiniais);</li> <li>• Universali ugdymo(si) aplinka (ne tik fizinė ugdymosi aplinka, bet ir ugdymosi priemonės, metodai; skirtingų mokymo dalykų integravimas, apjungimas);</li> <li>• Pedagogų motyvacija ir empatiškumas;</li> <li>• Žinių kaip vertybės ugdymas (t. y. mokymas(is) ne pažymiui/egzaminui, o savišvietai – individualūs mokymosi tikslai, pasiekimų lygmenys, kas sudaro sąlygas matuoti asmeninę pažangą ir ugdo mokinio asmeninę motyvaciją);</li> <li>• Vaiko sėkmės mokykloje pabrėžimas (mokinio individualios pažangos, gabumų akcentavimas, o ne probleminių aspektų; konkurencijos mažinimas mokyklose);</li> </ul> </li> <li><b>3. Ugdymo programos ir pasiekimų lygiai:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerųjų patirčių mokyklose sklaida;</li> <li>• Pedagogų nuostatų keitimas;</li> <li>• Horizontalus ir vertikalus programų derinimas;</li> <li>• Programų sudėtingumas → išskirti aiškius pasiekimų lygmenis; išgryninti pasiekimų sampratą (kokių pasiekimų tikimasi);</li> </ul> </li> </ol>

**4. Lytis ir mokinių pasiekimai:**

- Orientuotis į mokinių įvairovę → kiekvieno vaiko individualių poreikių pripažinimas;
- Išanalizuoti berniukų ir mergaičių skirtingų pasiekimų priežastis, veiksniai;
- Universali ugdymo(si) aplinka;

**Bendri pasiūlymai iš plenarinės diskusijos:**

- Mokyklų vadovų lyderystės dėl mokinių pasiekimų gerinimo skatinimas;
- Mokyklos steigėjo atsakomybės didinimas – steigėjas atsakingas už mokinių pasiekimus savo savivaldybėje esančiose mokyklose;
- Visos dienos mokykla, siekiant kompensuoti SEK;
- Mokytojų atestacijos siejimas su mokinių pasiekimais;
- Mokyklų bendradarbiavimas, mokyklų tinklai;